

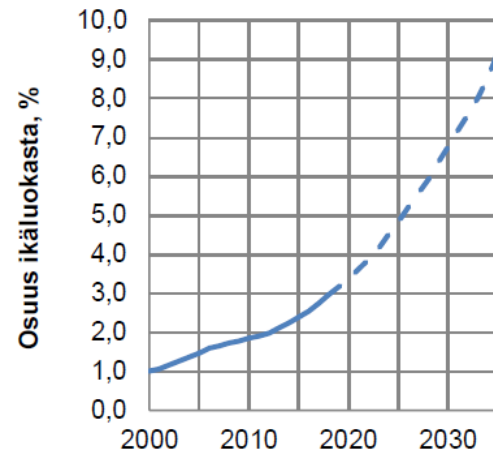
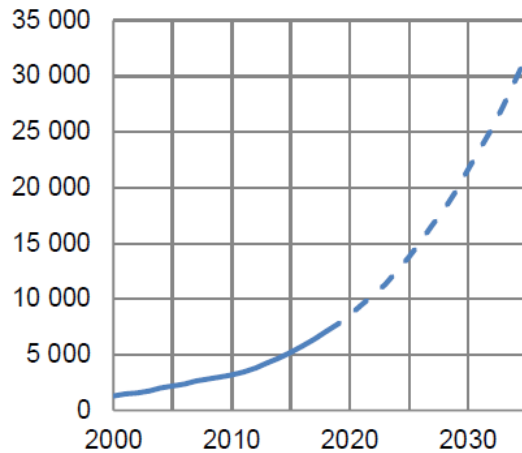

YHDENVERTAISUUS VANHUSTYÖSSÄ

- JADE-toimintakeskus, Käpyrinne ry
- Kontulan monipuolinen palvelukeskus, Helsingin kaupunki
- Eläkeläiset ry

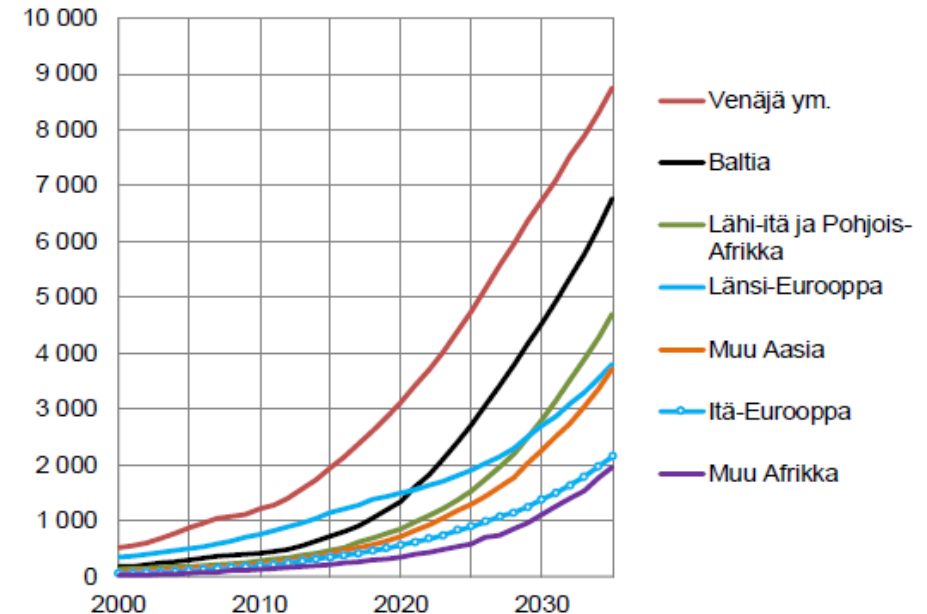
HELSINGIN VÄESTÖ MONINAISTUU

Vieraskieliset eläkeikäiset, yli 65-vuotiaat Helsingin seudulla 1.1.2000–2018 sekä ennuste vuoteen 2035, lukumäärä ja osuus koko väestöstä

- Vuonna 2035 suurimmat vieraskielisten kieliryhmät Helsingin seudulla ovat Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan sekä Aasian kieliä puhuvat.
- Vieraskielisten osuus tällä hetkellä suurin Vantaalla 17,7%, Espoossa 16% ja Helsingissä 15,3%.

Vieraskieliset eläkeikäiset, yli 65-vuotiaat kieliryhmittäin Helsingin seudulla 1.1.2000–2018 sekä ennuste vuoteen 2035

IKÄÄNTYVÄT VIERASKIELISET SUOMESSA

Ikäryhmä 50-54:

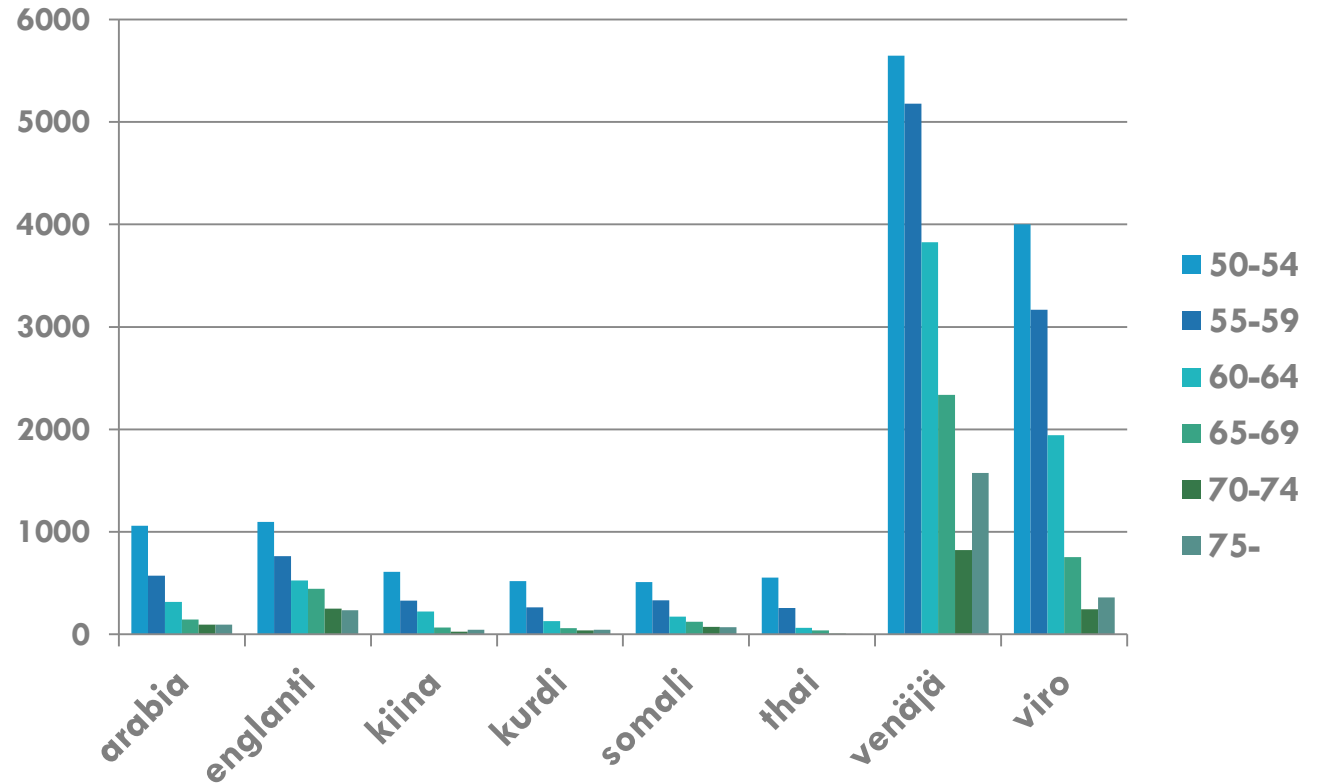
- 23 000 Suomessa, heistä 13 000 asuu Uudellamaalla

Ikäryhmä +55:

- 47 000 Suomessa, heistä 24 000 asuu Uudellamaalla

- ikääntyvien maahan muuttaneiden määrä (55+) lisääntyy n. 4000 henkilöllä/vuosi

(SVK 2018, Tilastokeskus)

IKÄÄNTYMINEN UUDESSA KOTIMAASSA

- Ikääntyessä esille nousevat samat asiat riippumatta kielitai kulttuuritaustasta.
- Tarve vanhuspalveluille alkaa aikaisemmin, jo 50-55 –vuotiaana.
- Toimintakyvyn heikkenemiseen ja syrjäytymisriskiin vaikuttavat:
 - heikko suomen kielen taito
 - matalampi eliniänodote, heikko terveyslukutaito
 - maahanmuuttoa edeltävät ja sitä seuraavat terveysriskit
 - heikompi sosioekonominen asema
 - syrjintä palveluissa

Torres S. (2006). Elderly immigrants in Sweden: 'otherness' under construction". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 32(8): 1341-1358.

AgeUK (2012). *Fit as a Fiddle. Engaging faith and BME communities in activities for wellbeing.*

Zubair M. & M. Norris (2015). Perspectives on ageing, later life and ethnicity: ageing research in ethnic minority contexts. *Ageing & Society* 35: 897-916.

Törmä ym. (2014). Ikäihmisten moninaisuus näkyväksi. Selvitys vähemmistöihin kuuluvien ikääntyneiden henkilöiden kokemasta syrjinnästä sosiaali- ja terveystaloudissa. Sisäministeriön julkaisu 14/2014.

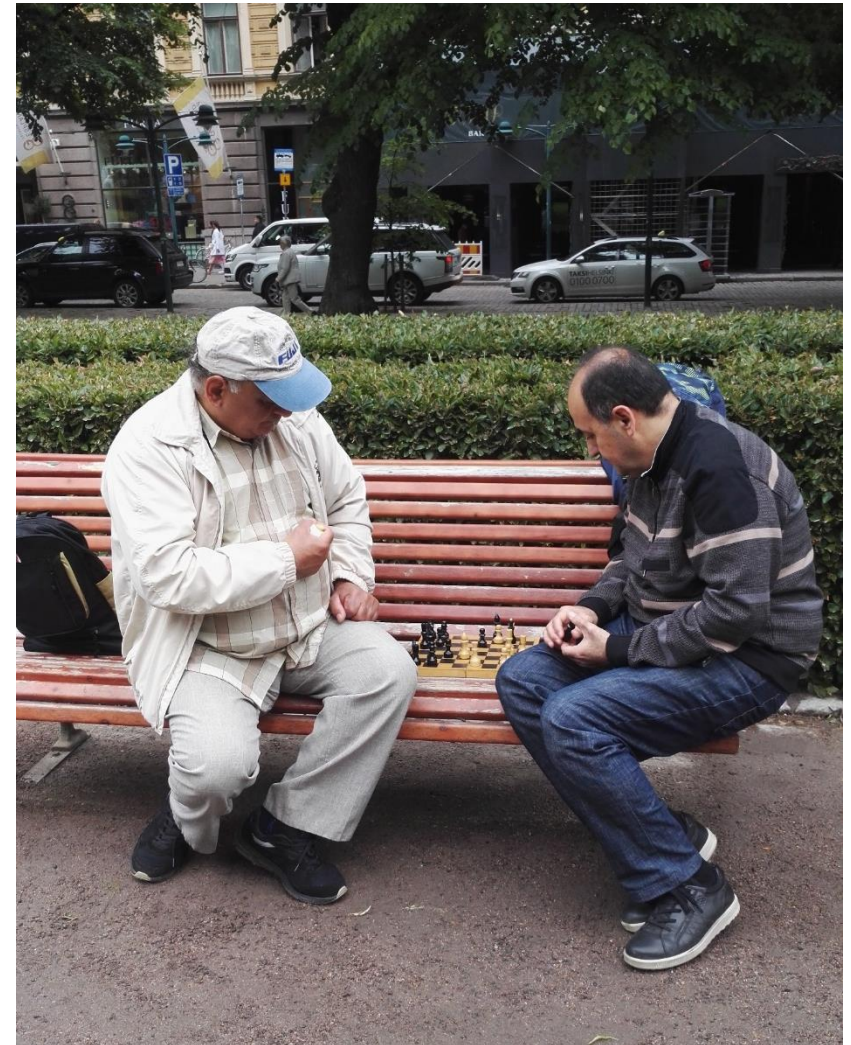
TUEN TARPEET IKÄÄNTYESSÄ

- Ikääntyvät vieraskieliset ovat näkymättömiä hyvinvointia edistävissä palveluissa
 - Palvelujärjestelmän vieraus, tieto ja neuvonta heikkoa
 - Vaikea löytää palveluihin, kynnys osallistua on korkea
 - Vieraskielisen väestön toimintakyvyn edistämiseksi tarvitaan myös erityistoimenpiteitä
- Perheenjäsenten roolit muuttuvat uudessa yhteiskunnassa
 - Ajatus, että vanhukset hoidetaan kotona (molemminpuolinen; yhteiskunnassa ja yhteisöissä)
 - Perheet hajallaan maailmalla
- JADE-toimintakeskus edistää ikääntyvien vieraskielisten osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen)
 - Omakielinen ryhmätoiminta työn ytimessä (vertaistukea, apua omalla äidinkielellä)
 - Luottamuksen rakentuminen työntekijöiden ja asiakkaiden välille tärkeää

IKÄÄNTYVIEN VIERASKIELISTEN AJATUKSIA VANHUSPALVELUISTA

- Ikääntyminen Suomessa huolettaa suomen kielen taidon puuttuessa tai sen menettämisen pelossa
- Palveluasuminen ja kotihoito ovat monelle vieraita: tietämättömyys ja pelko palveluiden sopivuudesta itselle
- Tulkkipalveluiden laatu vaihtelee
- Kaikilla ei ole omaisia huolehtimassa
- Kokemus syrjinnästä palveluissa heikentää luottamusta viranomaisiin ja palvelujärjestelmään

KUNTA-JÄRJESTÖKUMPPANUUDEN VAHVUUS

Järjestötoimija

- Etsivän työn toteuttaminen
- Luottamuksen rakentaminen perheiden ja yhteisöjen kanssa
- Matalan kynnyksen toimintaa, esim. JADE-toimintakeskus

Kuntatoimija

- Omien toimintojen ja palvelujen mukauttaminen moninaistuviin tarpeisiin
- Selkeä roolitus kunnan palveluiden ja järjestötoiminnan välillä
- Esim. Helsingin palvelukeskukset, ikääntyvien liikuntapalvelut

Tuetumpi palvelu

- Ikääntyvän henkilön toimintakyvyn tukeminen ja hyvinvoinnin edistäminen
- Yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen ja palvelupolun turvaaminen yhteistyössä (järjestö-kunta)
- Esim. päivätoiminta, kotihoito, palveluasuminen, sairaanhoito

PALVELUKESKUSTOIMINTA TUKEE OSALLISUUTTA JA KOTOUTUMISTA

- Kokemus osallisuudesta vaikuttaa kotoutumiseen
- Harrastustoiminnalla positiivinen vaikutus ikääntyneen Suomeen muuttaneen osallisuuteen

Palvelukeskustoiminta tukee kotoutumista, koska:

- Harrastusmahdollisuudet
- Vertaistuki
- Kielen opetus
- Tuetun ryhmätoiminnan teemat liittyvät arkeen ja elinympäristöön
- Ikääntyvä maahan muuttanut on kuntalainen

Lähteet: Gothóni ym. 2016, 15; Heikkinen 2015, 20; Säikkä 2018, 62.

REITTI PALVELUKESKUKSEN ASIAKKUUTEEN JA SIELTÄ MUIHIN PALVELUIHIN

Miten ikääntyvä vieraskielinen löytää palvelukeskustoimintaan?

Palvelukeskustoiminta on lähipalvelua – myös maahan muuttaneille

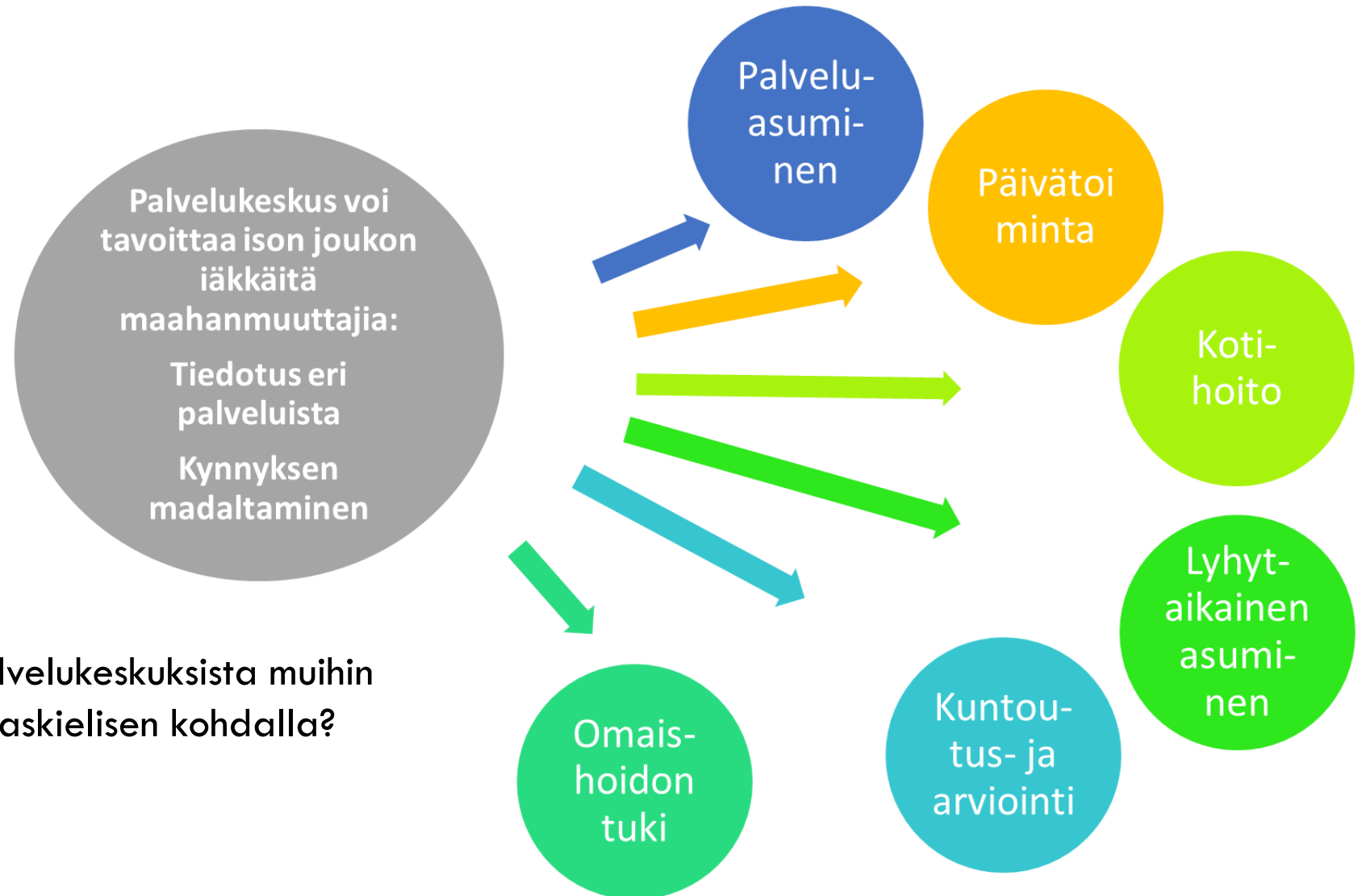
- ”Ikääntyvät maahanmuuttajat osallisiksi palvelukeskustoimintaan” –kehittämishanke 2019-2020.

Onnistumisen avaimia palvelukeskuksessa tehtävään monikulttuuriseen työhön:

- Vastuhenkilö
- Resurssit, ajankäyttö
- Yhteistyö
- Pitkäjänteisyys

Kun kunto heikkenee, miten maahanmuuttajataustaisen asiakkaan palvelupolku etenee?

PALVELUKESKUSTOIMINTA REITTINÄ IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUIHIN

Mitä voidaan tehdä, että reitti palvelukeskuksista muihin palveluihin toimii ikääntyneen vieraskielisen kohdalla?

ESTEETTÖMYYS IKÄÄNTYVÄN MAAHAN MUUTTANEEN PALVELUKESKUSTOIMINNASSA

Fyysinen

- Sijainti ja kulkuyhteydet
- Tilat, akustiikka, valaistus

Sosiaalinen

- Tervetullut olo
- Syrjimättömyys
- Sosiaaliohjaus
- Taloudelliset osallistumismahdollisuudet

Kognitiivinen

- Tiedotus ymmärrettävää
- Tilojen ja toiminnan johdonmukaisuus
- Osaako asiakas tulla paikalle:
 - Kello ja reitti

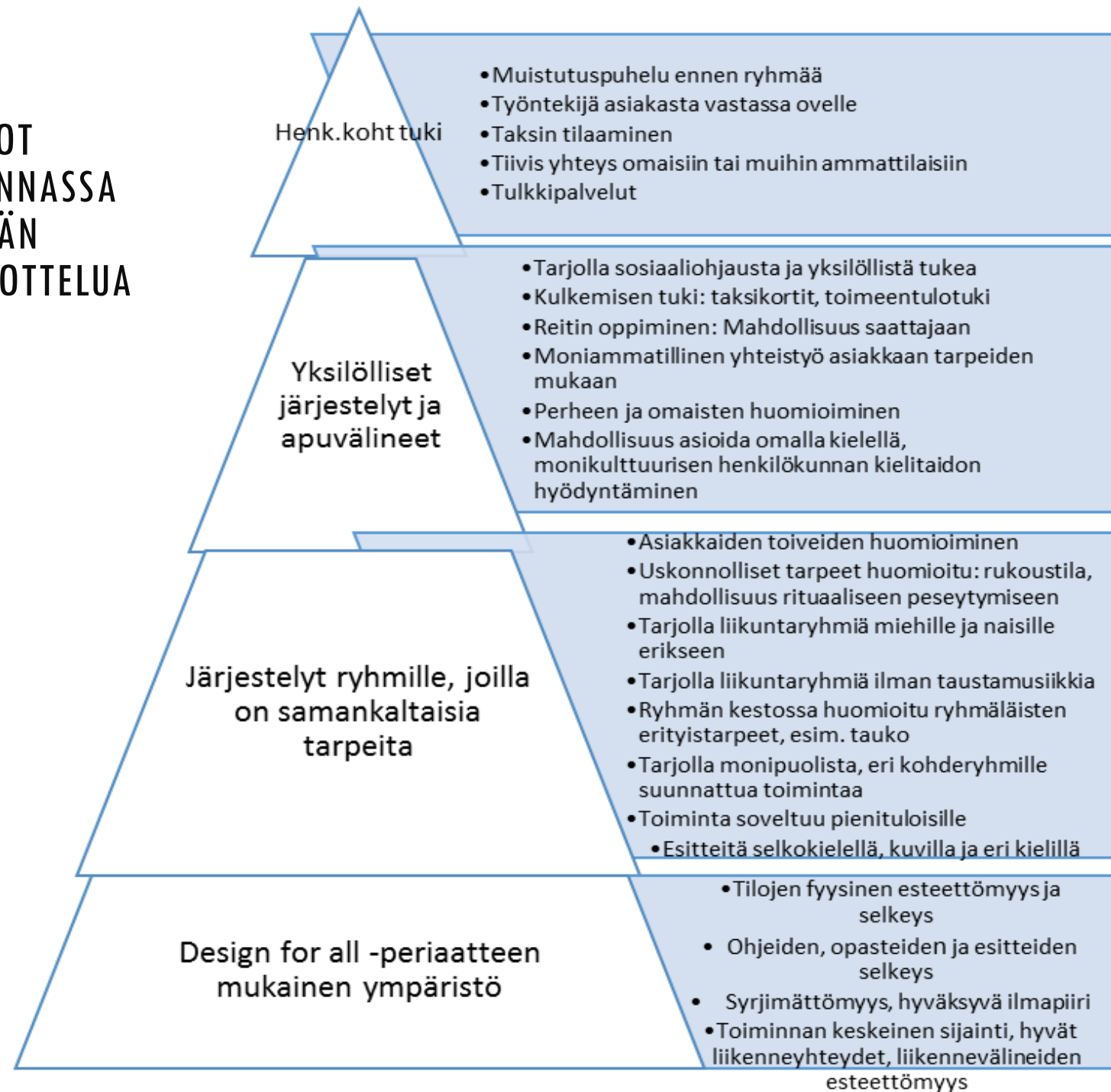
Kulttuurinen

- Sopivaa toimintatarjontaa
- Asiakas kulttuurin jäsenenä ja yksilönä
- Käsitys vanhuudesta ja perheestä
- Tiedottamisen muodot

Hengellinen

- Pelko vakaumuksen vastaisesta toiminnasta voi estää osallistumisen
- Rukous: aika- ja tilakysymykset
- Ryhmiä eri sukupuolille
- Liikuntaryhmät

ESTEETTÖMYYDEN TASOT PALVELUKESKUSTOIMINNASSA MUKAILLEN JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON (2014) JAOTTELUA

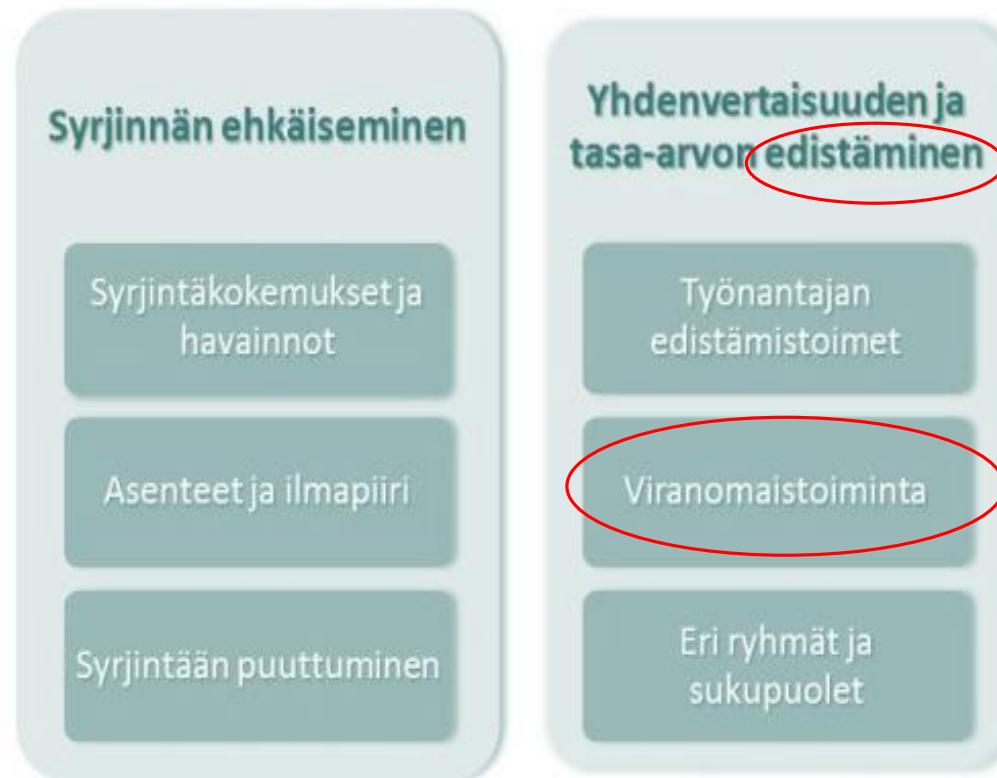

YHDENVERTAISUUS

Juuret ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa (1948)

Yhdenvertaisuuslaki 2014 (2004)
Emme huomaa, missä eriarvoisuus ilmenee, elleimme itse kuuluu johonkin vähemmistöryhmään

Kaksi kivijalkaa:

EMMEKÖ OLE SAMANARVOISIA - IÄKKÄÄT KESKENÄÄN, SUKUPOLVIEN VÄLILLÄ?

**Eriarvoisuuden
muodot:**

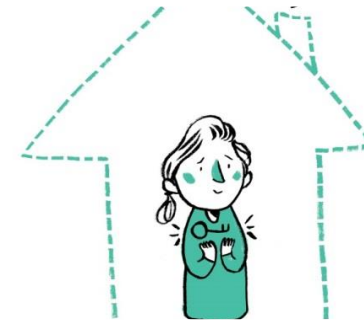
Elämänehtojen eriarvoisuus

- Ravinto
- Terveys
- Yksinäisyys
- Elinikä
- Toimintakyky
- **Palvelujen saatavuus**

Sosiaalinen eriarvoisuus

- Syrjintä yksilö, ryhmät
- Hierarkiat (tasa-arvo)
- Kunnioitus (sukupolvien välillä)

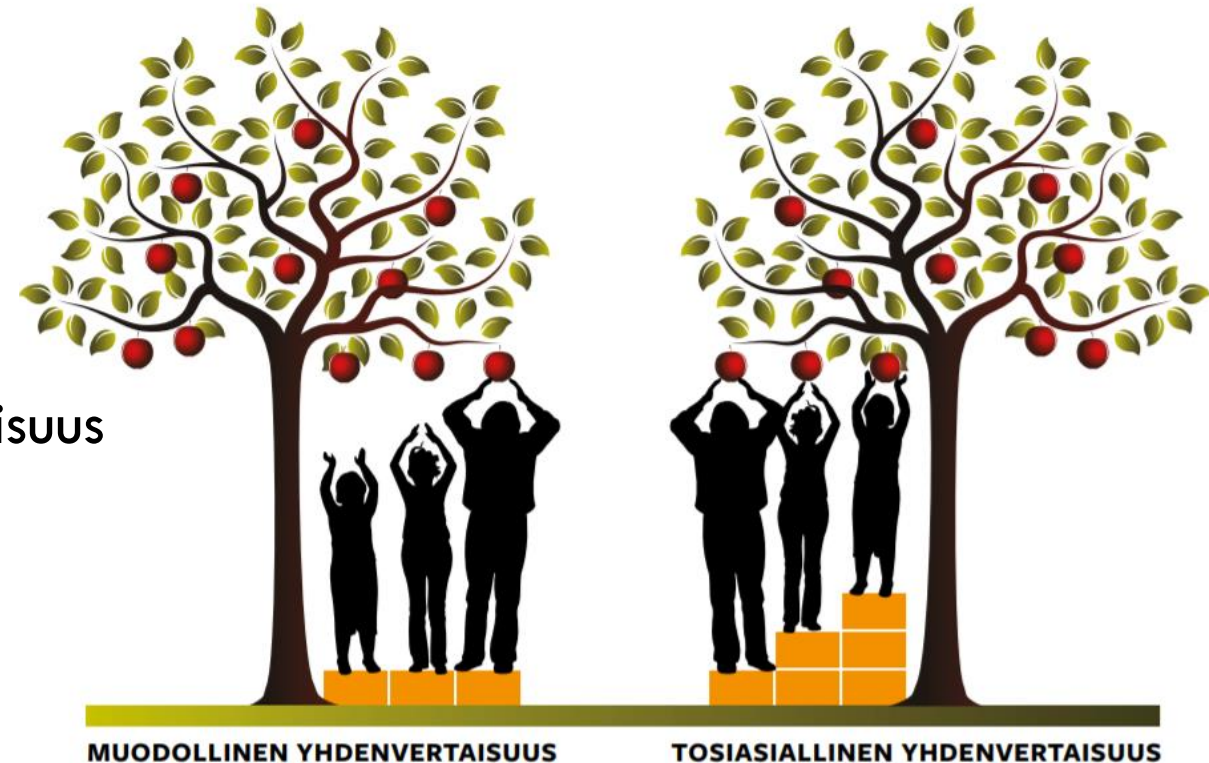
Resurssien eriarvoisuus

- Raha (eläkeläisköyhyys)
- Koulutus
- Digitaito
- Kontaktit
- Kielitaito
- Ymmärrys palveluista

**Eriarvoisuus hajottaa luottamusta
Ihmisen, ryhmän tai sukupolven näkökulmasta**

YHDENVERTAISUUSPOLITIIKAN TASOT

1. Ihmisarvo = yhdenvertaisuus lain edessä = muodollinen yhdenvertaisuus
2. Oikeudenmukaisuus = yhdenvertaiset mahdollisuudet, tosiasiallinen yhdenvertaisuus
3. Toteutunut tasa-arvo = oikeuksien yhdenvertainen toteutuminen

MONINAISUUS JA YHDENVERTAISUUS – OPAS VANHUSNEUVOSTOILLE

- Eriarvoisuutta on yhteiskunnassamme enemmän, kun sitä huomaamme ja tunnustamme
- Emme tunnista eriarvoisuuden ilmenemistä
- Mikä on vanhusneuvostojen rooli vähemmistöihin kuuluvien iäkkäiden näkökulmasta?
- Yhdenvertaisuuslain velvoitteet:
 - Arviointivelvoite
 - Suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi

MONINAISUUS JA YHDENVERTAISUUS

Opas vanhusneuvostoille

TOIVEET VANHUSNEUVOSTOLLE

HAASTE 1: Vähemmistön tarpeiden pohdinta osana neuvoston pöydälle tulevia asioita, vähemmistökysymysten esillä pito → Kyky kysyä eri palveluiden tuottajilta, miten tosiasiallinen yhdenvertaisuus eri sektoreilla toteutuu?

- Esteettömyyden osa-alueet (listaus jaettu ennakkomateriaalina)
- Muistilista vanhusneuvostolle (Moninaisuus ja yhdenvertaisuus –opas)

HAASTE 2: Helsingissä asuu paljon ikääntyviä maahan muuttaneita, joilla ajatuksia ja mielipiteitä palveluiden kehittämiseksi → Mikä olisi sellainen kuulemisen kanava, jolla heiltä saisi kysytyä mielipiteitä?